

Karl Drais

gebore om 29. April 1785 in Kallsruh,
gschdorwe om 10. Dezemba 1851 in Kallsruh.

Korzbiographie

De Karl Drais, gedaafd uff Karl Friedrich Christian Ludwig, Freiherr Drais von Sauerbronn war zuersd Forschbeomda im badische Dinschd. Schbeeda issa vum akdieve Dinschd freigschdelld worre, hodd soi Bezieg weida griggd un hodd ä Laufbohn als Erfinna oigschlaache.

Unna onnerem hodda ä *Nodeschreibmaschin*, ä *Schnellschreibmaschin* fa 16 Buchschdaawe, vierreedrische *Fahrmaschin* un vor allem die zweereedrisch *Laafmaschin* erfunne. Die war s'erschde zweereedrische Fahzeig, wo allää gfahre is un domid de wischdigschde Vorlaifer vum bedalgedriwwene Fahrrad un aa vum Audoo. Fa soi Erfinnunge hodd de badische Großherzog Carl de Karl Drais zum Professa fa Meschonik ernonnt. Soi Vasuche mid glääne, vun Muschklkraf d oogedriwwene Eisebohnfahrzeige hawwe den Begriff *Draisine* gebreegd.

De Karl Drais war än iwwazeigda Demograd un hodd 1849 sein Adelstitl abgelegd. Dodefier hawwe sem nooch de gscheiderde badische Revoluzion die Exischdenz ruiniert. Sie hawwem iwwl noochgerädd un sin so weid gonge, hawwem sogar sein Erfolg mim Fahre uff zwee Rädde weggegooche.

S'naie Bild vum Draise Kall

Ä gonz naies Bild vum Draise Kall, wo die Laafmaschin erfunde hodd, zeischnd de Professa Dr. Hans-Erhard Lessing noch longe Schtudie in de Arschieve. Onschdadd ämme iwwa 150 Jahr als ‚läschalisch un kauzisch‘ hiegschdelde adelische Färschda, hodd de Professa Lessing än uugewöhnlich begaabde junge Monn volla dolla Ideale gfunne un än iwweizeigda 1848er Demograd.

De Karl von Drais is om 29. April 1785 in Kallsruh als Sohn vum badische Hof- un Regierungsrat Karl Wilhelm Friedrich Ludwig von Drais un soinere Ehefraa Ernestine Christine Margaretha, geb. von Kaltenthal, gebore worre. Soin Peddan war de Regierende Markgraf Carl-Friedrich vun Bade, wo'n schbäda dezu beschdimmd hodd, in de Forschdinschd zu gehe.

De Karl von Drais hodd soi Schulzeid in Kallsruh vabrochd, hodd des Lyzeum im Jahr 1800 mid'm Realabschluß abschlosse un hodd denooch die brivaad Forschschul vun soim Unkl Friedrich Heinrich Georg in Pforzä bsuchd. Weil's än Bewärwaschdau uf die Schdelle fa Forschdoowärda gewwe hodd, hodda erschd vun 1803 bis 1805 Mathematik, Physik un Baukunschd in Heidelbärg schduierd un is donn in de badische Forschddinschd oigedreede. Schbeeda hodda awwa die Forschdlaufbohn ufgewwe zugunschde vun ännere Lehr- un Erfinnatätischkeit.

De Vadda is Bräsident vum Owwahofgerischd worre, un die Familie is 1810 noch Monnem gezoche. De Drais is 1811 vum akdieve Forschddinschd freigschdelld worre, hodd awwa soi Bezieg weida griggd un is aa noch Monnem gezoche. Unna onnerem hodda än *audomadische Noodeschreiwa* (1812) un zwee vierreedrische mid Muschklkraft oogedriwwene *Fahrmaschine* (1813/14) baue losse. Die zwedd Variond hodda aa beim Wiena Kongress vorgschdelld, hodd mathematische Abhondlung gschriwwe un schließ- lisch die zweeredrisch *Laafmaschin* erfunde (1817).

Mid de Erfindunge vun soine Fahrzaige hodd de Drais uf johrelonge Missärnde reagierd, wo dursch die Vulkanasch vum Tambora-Ausbruch (Indonesie, April 1815) vaursachd worre sin. Der Vulkanasbruch hodd sogar den vaschneide Summer 1816 un ä Hungasnood noch sisch gezoche. Viel Gail hawwe nodgslachd werre misse, weil des Korn schun fa die Leit nimma gelangd hodd.

Die *Laafmaschin* war deshalb fa soi Zeidgenosse ä rischdisch indresondi Aldernadiev zum Gaul, un die legendär Fahrd om Dunnaschdaach, 12. Juni 1817 uf de Chaussee vun Monnem zum Schwetzinga Relaishaus (im heidische Monnema Schdadtteil Rhoinau) war quasi de Urknall fa de Individualvakehr ohne Gail. Vermarkde (un was debei vadiene) hodd de Drais soi Erfindung awwa nädd kenne. Er hodd jo imma noch soi Besoldung als badische Beomda ghadd – Newetätischkeide ware do absolut vaboode, wo er jo nädd ämool akdiev Dinschd geleischd hodd.

S'naie Bild vum Draise Kall

© 2006 Hans-Peter Schwöbel (www.hpschwoebel.de) &
ADFC Allgemeiner Deutscher Fahrrad-Club Mannheim
<http://www.karl-drais.de>

Immerhin is'm vum jingere Großherzog Carl om 12. Jonuar 1818 fa zäh Johr ä Großherzogliches Brivileg uf soi Laafmaschin erteilt worre, er is zum Brofessa fa Meschonik ernonnd worre un hodd soi Gehald weida griggd als ä Ard Erfinnapension.

Die Schdrooße ware vun de Fuhrwerge arg vafurschd un fa Fahrde mid derre Laafmaschin schlescht geeignd. Die Draisine-Reida sin deshalb in de Schdädt gern uf die viel gladdere Trottoirs ausgewische un ware dord nadierlich viel zu schnell. Do hodd's Bolizeilische Vaboode un safdische Schdroofe ghaagld, aa in Englund, in Omeriga un sogar in Kalkudda. Des hodd den Zweeradfakehr iwwa Johre arg gelähmd.

1822 hodd de Karl Drais sisch fa ä Rees noch Brasilie uf die Sogge gemachd, un hodd dord als Londvamesser gschaffd. Noch soinere Rickkehr 1827 hodda soi *Schnellschreibmaschin* gebaud, ä Schdenomaschin fa 16 Zeische.

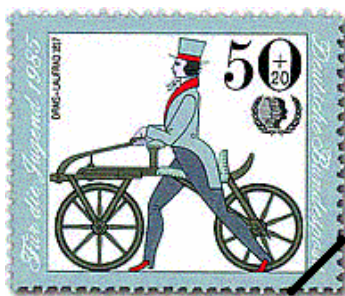
1830 is soin Vadda gschdorwe. Do hodd de Karl Drais nädd bloß die Unnaschditzung vun soim oiflussreiche Vadda fa soi ugewehnlischi Erfinnakarriere valore, er war jetz aa de Oogriff vun soim Vadda soine bolidische Foinde ausgesetzt un is sysdemadisch gemobbd worre.

Noch ämme märderische Ooschlach hodda vun 1839 bis 1845 in Waldkatzebach im Odewald geleebed, ugfähr 50 km entfernt vun Monnem. Sellemools hodd de Drais fußgedriwwene Fahrzeige uf Eisebohnshiene in Kallsruh geteschd - die Bezeischnung *Draisine* gheerd deshalb bis heid zu de Schbrooch vun de Eisebohna – un is schließlich widda in soi Gebortsschdadt gezooge.

Als Oohänga vun de badisch Revoluzion hodd de Karl Drais 1849 effentlich uf soi Privilegie als Adlische vazischd un hodd sisch zu de Demogradie bekonnd. Wie die Revoluzion donn gscheidad war, hawwe fa de Karl Drais biddare Zeide oogfonge: mit beesa Gehessischkeit hawwe sen misshondd, endeignd un als psyschisch kronk faschd endmindischd.

Soi Pension is vun de breißisch Besatzung als Rickzahlung vun de Revoluzionskoschde beschlagnohmd worre. Om 10. Dezember 1851 issa in aag bescheidene Vahäldnisse in Kallsruh gschdorwe.

Dr. Gerd Hüttmann,
uff Monnemarisch vum Brofessa Dr. Hans-Peter Schwöbel (*Hons-Peda Schweewl*)

Jugndmarge-Serie „Die hisdorisich Endwicklung vum Fahrrad in Daitschlond vun 1817 bis 1925“ zum 200. Gebortsdaach vum Draise Kall (Bundesrepubli Daitschlond, 1985)

Lideratuur:

Hans-Erhard Lessing, Audomobilideed – Karl Drais un die uuglaablische Oofäng
MAXIME Verlag, Leipzig; 2003, 528 Seiten, unzählige Abbildungen, EUR 32,-
ISBN 3-931965-22-8 (in Hochdeutsch)

S'naie Bild vum Draise Kall
© 2006 Hans-Peter Schwöbel (www.hpschwoebel.de) &
ADFC Allgemeiner Deutscher Fahrrad-Club Mannheim
<http://www.karl-drais.de>